

RECENZIA PRELEGERII „LECȚIILE ORAȘULUI EUROPEAN” DE JONATHAN SERGISON¹ (SERGISON BATES ARCHITECTS)^[*]/

REVIEW OF “LEARNING FROM THE EUROPEAN CITY” BY JONATHAN SERGISON¹ (SERGISON BATES ARCHITECTS)

Arthur Patrick O’LOONEY, drd. arh./PhD.c. arch.

aol.architects@gmail.com

Universitatea de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu”, București, RO/
“Ion Mincu” University of Architecture and Urban Planning, Bucharest, RO

Prelegerea dezbate aspecte combinate de cercetare în ceea ce privește creșterea orașului european din punct de vedere urbanistic și asupra modului în care o înțelegere senzorială și aprofundată a acestuia a influențat practica arhitecturii Sergison Bates, în special în ceea ce privește modalitatea în care abordează locuințele ca program de construcție social, în contextul însușirilor distincte ale orașului european. Prelegerea poate fi urmărită integral pe canalul Youtube la [watch?v=tX1cqLfKTYw](https://www.youtube.com/watch?v=tX1cqLfKTYw).

Prezentată inteligent printr-o serie de teme cu titlul „Douăzeci și unu de reflecții despre locuințe” (nu întotdeauna cu legătură între ele), Jonathan Sergison își expune concis ideile în legătură cu relevanța esențială a acordului social colec-

The lecture is a combined investigative look into the growth of the European city from an urbanistic viewpoint and into how a sensitive and studied understanding thereof has informed the architecture of the British Sergison Bates architectural practice, particularly in how they address housing as a societal building program within the context of the distinct characteristics of the European city. The full lecture can be seen on Youtube at: [watch?v=tX1cqLfKTYw](https://www.youtube.com/watch?v=tX1cqLfKTYw).

Cleverly presented through a series of themes under the title “Twenty-one not always connected thoughts on housing”, Jonathan Sergison concisely lays out his ideas on the essential relevance of collective social agreement in the accom-

Eveniment în cadrul Anualei de Arhitectură București 2021 – 19 mai 2021, Organizat de Ordinul Arhitecților din România OAR, București și UAUIM Housing Hub/Part of the Bucharest Architecture Annual – May 19th 2021, Organised by the Bucharest branch of the Order of Architects in Romania (OAR) and by UAUIM Housing Hub program

tiv în realizarea locuințelor comunității. Subliniază faptul că dezvoltarea locuințelor reprezintă cantitatea dominantă de construcții a oricărui oraș, cuprinzând în general până la șaptezeci la sută din terenul ocupat disponibil și că spațiul respectiv este, de asemenea, predominant ocupat de locuințe suburbane. Din perspectivă istorică, această relație simbiotică distinctă este ilustrată de apariția casei terasate, la jumătatea secolului al XVII-lea, în Anglia, care a dat naștere unei compoziții urbane specifice, un produs atât al economiei, cât și al unui acord colectiv intenționat, care a generat caracterul fizic și vizual al orașului tradițional. Și, deși acest simbol specific al caracterului englezesc s-a răspândit, de-a lungul secolelor, până departe în America, Asia și Australia, Sergison subliniază cu umor că originile sale au o rădăcină specific continentală, aspect ce reiese din clădirile olandeze hofjies (locuințele din curte) din secolul al XV-lea. Interesant încă de la început este faptul că aceste case, în mare parte identice, minuscule, construite în general pentru văduvele sărace, pot fi văzute ca precursori a ceea ce am numi, astăzi, „locuințe sociale”. Exceptând marile locuințe georgiene din Anglia sau Place de Vosges din Paris, care apar imediat în minte, el subliniază că multe dintre deciziile generațiilor trecute referitoare la locuirea lor comună au apărut adesea într-o manieră informală, prin abandonarea cartierelor orașului sau prin decizie politică. Cu toate acestea, oricât de adevărată ar fi această observație, ar fi nedrept să nu se țină cont de contribuțiile mai „egoiste” ale micilor proprietari de locuințe și ale speculatorilor imobiliari din secolul al XVIII-lea, care au dat naștere unor mari părți din Bath și Bloomsbury din Londra, spre exemplu, iar astăzi sunt renumite ca fiind modele de viață urbană armonioasă. Mai exact, dezvoltarea unor condiții de viață aglomerate în majoritatea orașelor mari din Europa nu a apărut neapărat din nevoie, ci mai degrabă ca urmare a unui amestec al situațiilor de viață la toate nivelurile sociale, implicându-i atât pe cei săraci, cât și pe cei bogați. Mai mult decât atât, datorită naturii compacte a orașelor europene timpurii, invariabil datorită prevederilor defensive și, în consecință, a terenurilor insuficiente, peisajul urban a evoluat inevitabil către cartiere de străzi înguste, întortocheate, mărginite de case. Pe măsură ce amenințarea invaziei externe a revenit în cea mai mare parte a Europei în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea și odată cu începerea Revoluției Industriale, (cca. 1760-1840), schema de unități compacte de locuit, dispuse de-a lungul unei străzi alungite a fost, în

plishment of community accommodation. He points out that housing is the dominant building stock of any city, generally comprising up to seventy per cent of the occupied land available and that the space is also predominantly settled by suburban dwellings. Historically, this distinctive symbiotic relationship is most clearly illustrated by the emergence of the terraced house in mid-17th century England, which gave rise to a specific urban composition, a product of both economy and an intentional collective agreement which generated the physical and visual character of the traditional town. And although this most typical emblem of Englishness has, over the centuries, spread as far afield as the Americas, Asia and Australia, Sergison drolly points out that its origins have a particularly continental root, emerging from the Dutch “hofjies” (courtyard dwellings) of the 15th century. Interestingly, from the beginning, these mostly identical, minuscule houses, generally built for impoverished widows, can be seen as the precursors of what we would today refer to as “social housing”. Aside from the grand Georgian developments of England or the Place de Vosges in Paris which immediately spring to mind, he points out that many of the decisions of past generations pertaining to their shared habitation often came about in an informal manner, through the abandonment of city quarters or by political decision. However, as true as this observation may be, it would be somewhat lacking to discount the more “selfish” contributions of the small estate owners and property speculators of the 18th century, which gave rise to much of Bath and Bloomsbury in London for example and are celebrated today as models of harmonious urban living. Specifically, the development of close living conditions in most major European cities was not necessarily born of need but rather through a combination of life situations on all levels of class society, both involving the penurious and the well to do. Additionally, due to the compact nature of early European cities, invariably due to defensive provisions and consequently land being scarce, the urban layout inevitably evolved towards blocks of narrow, convoluted, house-lined streets. As the threat of outside invasion receded throughout most of Europe by the mid-18th century and with the emergence of the Industrial Revolution, (ca. 1760-1840), the scheme of compact dwelling units arranged along an elongated street clearly transpired as the logical solution to efficient urban organisation. Consequently, it becomes difficult to determine with certainty the true origins of

mod clar, soluția logică pentru organizarea urbană eficientă. În consecință, devine dificilă stabilirea cu exactitate a adevăratelor origini ale formei de locuire terasate, având în vedere numeroasele contribuții substanțiale din Europa continentală de-a lungul timpului.

Sergison continuă să descrie natura avidă a marelui oraș ca fiind un organism economic care consumă totul, într-un flux continuu de distrugere și de reînnoire. Confruntând imaginile orizontului New York-ului și ale celui de-al 8-lea arondissement din Paris cu cele ale unei străzi cu imobile europene de început de secol XX, el pledează pentru consecvența unei atitudini mai stabile cu privire la structura istorică construită a nucleului orașului european tradițional. Numai prin experiențele diferite și prin ciclurile de utilizare ale unei locuințe sau clădiri, care se pot întinde peste sute de ani și epoci diferite, poate fi apreciată o anumită construcție și, în consecință, identitatea culturală a unui oraș. Referirea se face la diferitele forme de locuit, de la semi-decomandat la „conacele bloc” din Londra și sugerează un model european care ar putea determina o abordare comună a viitoarelor locuințe. Se poate merge mai departe, totuși, și se poate face aluzie la importanța excepțională a variațiilor diferențe culturale, care sunt atât de reprezentative pentru continentul european. Europa este unică în ceea ce privește diversitatea popoarelor, a limbilor și a culturilor, strâns adunate pe această minoră suprafață de uscat dintre mări. În prezent, trecerea aparent ireversibilă către globalizare, combinată cu conformarea arhitecților la etosul gândirii moderniste și internaționaliste, a ignorat în mare măsură patrimoniul construit autohton și regional, încă atât de răspândit și variat pe continent. Folosirea cuvântului „european” pentru a descrie în linii mari o abordare stabilită a unei arhitecturi generale viitoare nu ia în considerare cu adevărat moștenirea valoroasă a trecutului, în special în ceea ce privește locuința. Migrația meșteșugurilor și a formelor de construcție, prin cucerire sau credințe religioase, a avut loc invariabil de-a lungul veacurilor, dar a expus întotdeauna o caracteristică regională sau culturală specifică. În schimb, adaptarea contemporană a designului și esteticii clădirilor a devenit aproape instantanee, reducând rolul arhitecturii la ceva insignifiant pentru o societate consumeristă. Prin urmare, o revizuire atentă a patrimoniului arhitectural bogat și variat din punct de vedere cultural al orașelor europene ar putea fi foarte informativă și formativă cu adevărat pentru o remodelare a discursului către o alternativă sensibilă la nivel regional din perspectiva gândirii contemporane.

the terraced form of habitation given the numerous evolving contributions from across continental Europe over time.

Sergison goes on to describe the rapacious nature of the great city as an economic all-consuming organism, in a constant state of flux, of demolition and renewal. Contrasting images of the New York skyline and of the 8th arrondissement of Paris with that of an early 20th century European tenement street scene, he argues for the perseverance of a more permanent sentiment regarding the historical built fabric of the traditional European city core. It is only through the varied experiences and usage cycles of a dwelling or building, which can bridge over hundreds of years and different epochs, that the particular built and consequently cultural identity of a city can be appreciated. He refers to the various dwelling forms from semi-detached to the “Mansion blocks” of London and hints towards a European model that may ascertain to a common approach to future housing. One can go further, however, and allude to the exceptional importance of the distinct cultural differences that are so representative of the European continent. Europe is unique in its diversity of peoples, languages and cultures, tightly packed onto this minor landmass between the seas. Currently, the seemingly irreversible march towards globalisation, combined with the subsequent falling into line of architects still imbued with the ethos of Modernist and Internationalist thought, has largely ignored the native and regional building heritage still so prevalent and varied across the continent. To use the word “European” to broadly describe a set approach to a common future architecture does not take into genuine consideration the valuable legacy of the past, particularly as regards housing. The migration of building crafts and forms by way of conquest or religious beliefs has invariably taken place over the ages but has always exhibited a specific regional or cultural particularity. In contrast, the contemporary transplanting of building design and aesthetics has become almost instantaneous, reducing the role of architecture to something of an unnoticed backdrop to an unbridled consumer-orientated society. Therefore, a thoughtful revisiting of the culturally diverse and rich architectural heritage of the European cities could be very informative and indeed formative in a reshaping of discourse towards a regionally sensitive alternative to the contemporary train of thought.

Un alt subiect de discuție a fost cel referitor la rolul materialelor și la modul în care sunt acestea aplicate construcției pentru a menține o legătură istorică cu trecutul. Sergison afirmă în mod corect că tendința actuală a dezvoltării durabile se adaptează, în mod întâmplător, foarte bine la promovarea mai multor materiale de construcție locale. Fațadele tradiționale din cărămidă din Londra sau Amsterdam sau locuințele din lemn din Scandinavia erau legate economic de găsirea materialelor de construcție locale în imediata apropiere. Turnul Mjøstårnet de Voll Arkitekter din Brumunddal, Norvegia, spre exemplu, este acum cea mai înaltă clădire de lemn din lume, având o înălțime de peste 80 de metri. Brumunddal este o regiune importantă de silvicultură și prelucrare a lemnului, iar toate materialele au fost obținute din zonă. Cu toate acestea, deși aparent se prezintă ca tendință pozitivă și fiind, probabil, mai sustenabilă și în echilibru cu natura, pare să existe totuși o ezitare generală din partea designerilor pentru a demara studiarea posibilității unei abordări la nivel local a valorii arhitecturii tradiționale. Poate că pentru acest lucru și ținând cont de folosirea materialelor locale, ar putea fi produs un design specific. Cu alte cuvinte, crearea unei „arhitecturi a locului” respectiv.

Lucrările biroului de arhitectură „Diener și Diener” din Basel sunt, de asemenea, dezbătute, iar Sergison Bates a colaborat anterior cu aceștia, fiind selecționat pentru noul Muzeu al Londrei din cartierul istoric Smithfield. Ambele practici cultivă motivația generală a plasării unei clădiri în țesutul urban, care urmărește să stabilească o relație între proiectul în sine și coeziunea socială a orașului. De asemenea, din punct de vedere estetic, ele împărtășesc multe caracteristici referitoare la program și design. Există o disciplină și o rigoare clare în abordarea lor, precum și o atenție deosebită la detalii. Chiar și așa, nu putem evita gândul provocator că, în ciuda cunoașterii și receptivității clare a meseriei lor și față de aceasta, este uneori dificil de perceput cum o parte din lucrare atinge obiectivul declarat de a se contopi cu orașul existent. În special în proiectele lor mai mari de locuințe, amploarea devine copleșitoare și constant repetitivă și începe să ridice problema relației dintre individ și clădire în sine, spre deosebire de poziția clădirii în oraș. Desigur, o negociere atentă între aspecte atât de importante și variate este întotdeauna dificilă, dar este totuși esențial ca un astfel de echilibru să fie găsit.

Another topic of discussion was that of the role of materials and how they are applied to the building in order to maintain a historical link to the past. Sergison correctly postulates that the current fashion of sustainability coincidentally adapts very well to the promotion of more locally sourced building materials. The traditional brick facades of London or Amsterdam or the timber dwellings of Scandinavia were economically bound to the close proximity of building materials found within the local environment. The Mjøstårnet tower by Voll Arkitekter in Brumunddal, Norway, for example, is now the tallest timber building in the world, standing at over 80 metres in height. Brumunddal is a major region of forestry and wood processing and all materials were sourced about the area. Yet, although this presents itself as a positive trend, and being perhaps more sustainably in balance with nature, there still seems to be a general hesitancy on the part of designers to begin to study the possibility of a more local approach to the value of traditional architecture. Perhaps in addressing this, and coupled with the heedful employment of local materials, a more specifically tailored design could be produced. In other words, the creation of an “architecture of place”.

The work of the Basel-based architectural studio Diener & Diener is also discussed and Sergison Bates has previously collaborated with them, having been shortlisted for the new Museum of London in the historic quarter of Smithfield. Both practices nurture the common motivation of the placing of a building in the urban fabric, which seeks to establish a correlation between the project itself and the city's social cohesion. Aesthetically also, they share many characteristics of program and design. There is a clear discipline and rigor in their approach and a careful attention to detail. Even so, one cannot shy away from the provoking thought that, despite a clear knowledge and sensitivity of and towards their métier, it is sometimes difficult to perceive how some of their work achieves the stated objective of melding with the existing city. It is particularly on their larger dwelling projects that the sheer scale becomes overwhelming and a constant repetition commences to raise the question of the relationship of the individual to the building itself, as opposed to the position of the building within the city. Of course a careful negotiation between such important and varying aspects is always difficult but, nevertheless, it is essential that such a balance should be struck.

¹ Jonathan Sergison este membru fondator, împreună cu Stephen Bates, al biroului de arhitectură „Sergison Bates” din Londra. Sunt recunoscuți în special pentru clădirile rezidențiale, dar au realizat atât proiecte publice, cât și instituționale în Marea Britanie, Europa și Orientul Îndepărtat. Jonathan Sergison este profesor la Academia de Arhitectură din Mendrisio, Ticino, Elveția./Jonathan Sergison is a founding member, along with Stephen Bates, of the London-based architectural studio Sergison Bates. They are particularly recognised for their residential dwellings but have also realised both public and institutional projects in Great Britain, Europe and the Far East. Jonathan Sergison is also a Professor at the Accademia di Architettura in Mendrisio in the canton of Ticino, Switzerland.